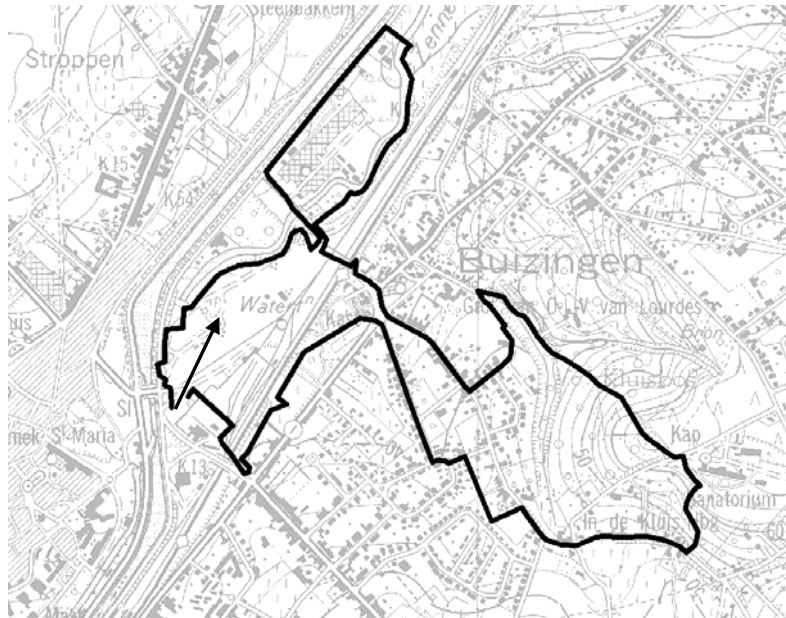

Beschrijving wandeling op Dag van de Trage Weg, 21 oktober 2018, Halle

"Van Zwembad en Zenne naar stadsnabij bos"

Auteur: Rik Houthuys (rik.houthuys@telenet.be), voor Werkgroep Trage Wegen Zuidwest Brabant. De wandeling werd mee-georganiseerd door Stad Halle, Streekvereniging Zenne en Zoniën vzw en Natuurpunt Halle. Bij deze wandeling kan je ook gebruik maken van de toelichting bij de wandeling van 2016, zie op www.hyacint.info/Natuurpunt Halle. Lengte van de wandeling: 6,25 km.

De wandeling van 21 oktober 2018 kende een grote opkomst, ruim 150 deelnemers, onder wie veel Buizingenaren die begaan zijn met hun trage-wegennetwerk. Aan het begin herinnerde coördinator Rik Houthuys van de werkgroep Trage Wegen Zuid-West Brabant de stad aan onafgewerkte voornemens i.v.m. trage wegen, naar aanleiding van het aantreden van het nieuwe stadsbestuur.

We nemen tegenover het zwembad de linkerkant van de werf van het hoge appartementsgebouw in aanbouw, en volgen dus de Laroystraat langs het kanaal, die nu voor autoverkeer afgesloten is. Onmiddellijk na de afsluiting slaan we rechts af zodat we dicht bij de twee al voltooide hoge appartementsgebouwen passeren. Er net voorbij nemen we het pad door het hekje rechts van de Zenne. We lopen tussen de Zenne en de diep gelegen vijver. Aan het einde stoppen we.

Het BPA (Bijzonder Plan van Aanleg) en RUP (Ruimtelijk UitvoeringsPlan) Nederhem zette een voormalig industrieterrein en spoorwegemplacement om in woongebied. Er worden een kleine 400 nieuwe woningen gebouwd, waarvan nu bijna de helft al voltooid is. Jarenlang was dit opgehoogde terrein tussen de Zenne en de spoorweg verlaten. Er had zich een gevarieerde en voor onze streek unieke flora ontwikkeld, met nogal wat soorten van schrale kalkgraslanden. Volgende interessante soorten kwamen er voor

- Fijne ooievaarsbek
- Gewone agrimonie
- Glad walstro
- Gulden sleutelbloem
- Grijskruid
- Grijze mosterd
- Grote kaardenbol
- Heksenmelk
- Kleine pimperl
- Middelste ganzelik
- Rode ogentroost
- Wilde marjolein

naast nog vele andere in onze streek zeldzame soorten. Het meeste van deze natuurpracht is verdwenen bij de aanleg van de nieuwe wijk. Een klein hoekje van de nieuwe wijk Nederhem mocht nog natuurgebied blijven. Enkel in minuscule randplekjes vinden we nog een restant van de vroegere soortenweelde (met gelukkig ook nog enkele zeldzame soorten, hierboven onderstreept). Jammer genoeg is het natuurgebied middels vrij drastische ingrepen ingericht tot een formeel, stedelijk aandoend parkje. Vooral de vijver, die eigenlijk fungeert als bovengrondse buffer voor hemelwater uit de nieuwe woonwijk, komt zeer strak en onaangepast over. De oevers zijn veel te steil, waardoor alles moest worden omheind. Deze wijk ontwikkelt zich verder in sneltempo en kent reeds de eerste overlast van zwerfvuil en druk verkeer over de nieuwe Spoorwegstraat. Anderzijds zal de zijde van het kanaal rustiger worden. Maar daar worden het volgende decennium grote waterwerken uitgevoerd, met o.a. de bouw van een lange nieuwe brug en een nieuwe sluis.

We vervolgen het wandelpad tot het uitkomt op de nieuwe Spoorwegstraat. Hier maken we een klein lusje langs de Zenne om het onlangs aangebrachte brugje over de Kleinebeek te kunnen inwandelen. Dit lusje laat ons ook toe kennis te maken met een stukje van het Zennepad. We nemen de Porseleinstraat links over de nieuwe Zennebrug en tot het kanaal. We volgen rechts de Roggemanskaai, meer dan een halve kilometer en gaan dan rechts de zijstraat in (net voor de compostsite Eizingen) en steken opnieuw de Zenne over. We vervolgen via het pad net na de brug naar rechts en ontdekken een smalle strook natuur langs de oever van de Zenne. Na enkele honderden meters komen we bij een nieuw houten brugje.

Hier steekt het wandelpad de monding van de Kleinebeek in de Zenne over. De Kleinebeek komt uit Buizingen, waar we ze nog een paar keer zullen ontmoeten op onze wandeling. Het vorige brugje was wankel geworden na hoogwaterstanden op de Zenne. In augustus 2018 liet de stad Pro Natura een nieuw, steviger brugje bouwen. We wandelen het vandaag met veel genoegen in: geen brugje, geen wandelpad. Het Zennepad volgt de rivier vanaf de Porseleinstraat tot het station van Buizingen. Het is een wonderlijk gevarieerd wandelpad dat je onderdompelt in een koker natuur. Het wordt erg gewaardeerd door de wandelaars en zal in de komende jaren verbeterd worden. De plannen bestaan al; ze werden in 2016-2017 opgemaakt – met inspraak van middenveldgroepen – in het kader van het project "Landschapspark Zenne", deelruimte "Landelijke Zenne", door het studie bureau Omgeving. Kernpunten van het plan zijn: versterkte groenstructuur, meer ruimte voor water, betere

waterkwaliteit, uniforme inrichting, meer trage wegen, verblijfsplekken en bruggen. Deze mooie ruimtelijke visie wordt binnenkort. Hopelijk volgen nadien ook concrete uitvoeringsmaatregelen...

We gaan de trapjes in het talud op en vervolgen het pad. We komen opnieuw uit op de Porseleinstraat. We nemen het klinkerpad links naar de wandelbrug over de spoorweg (de "passerelle") en gebruiken deze om op het Gemeenteplein van Buizingen uit te komen. We slaan de Nachtegaalstraat in, de kasseiweg voorbij de kerk. Na 200 m, in de eerste bocht, stoppen we bij het bouwrijpe terrein aan de linkerkant.

Het nu nog open terrein tussen woningen 28 en 44 is verkaveld. Binnenkort worden hier nieuwe huizen opgetrokken. Achter het terrein ligt het Centrum Lindegroen, eigendom van de parochie. Aan de rechterzijde van de verkaveling, langs het perceel van woning nr. 44, bevindt zich onder de grond een grote afvoerleiding voor regenwater van de Nachtegaalstraat naar de Degelaenstraat. Ze werd in 2007 aangelegd bij de vernieuwing van de Nachtegaalstraat. Omwonenden gebruikten al tientallen jaren een doorsteekje over de weide om centrum Lindegroen en Sum te bereiken. Bij de bouwaanvraag in 2004 voor de waterafvoer richtten de omwonenden het verzoek aan de stad om de strook waarop de afvoer zou komen, aan te kopen en er een degelijke voetweg op aan te leggen, als vervanging voor het inmiddels in het veld ingewerkte doorsteekje. Hoewel de gemeenteraad op 6 december 2005 besliste daarop in te gaan, werd de strook nooit aangekocht en werd enkel een ondergrondse erfdienstbaarheid gevestigd: nuttig voor het regenwater, maar voetgangers hebben er niets aan. In 2016 werd de verkavelingvergunning van het terrein aangevraagd. Op verzoek van de omwonenden legde de stad nu wel de voorwaarde op dat een strook van 5 m breed, die de waterafvoer bevat, moest worden afgestaan door de verkavelaar. Dit is gebeurd; de stad is eigenaar geworden bij akte dd. 23 maart 2017. Het vervolg van de geplande voetweg loopt aan de zuidoostzijde van het vroegere klooster van Buizingen (van hier gezien aan de rechterkant van het

gebouw waar nu een sociaal bedrijf in is gehuisvest). Het deel van de tuin is al sinds 2007 eigendom van de stad Halle, want er bevindt zich een ondergrondse berging die grote waterafvoer uit de afvoer van de Nachtegaalstraat tijdelijk moet bufferen. Alle voorwaarden zijn vervuld voor de aanleg van het nieuwe pad. Alleen ... het is er nog niet.

Aanleg van de ondergrondse waterafvoer in 2007. Op deze strook komt een nieuwe voetweg tussen Nachtegaalstraat en Degelaenstraat.

We vervolgen onze weg via de Nachtegaalstraat en nemen de eerste zijstraat links, de Kleutersbaan. Op het einde nemen we net voor de afsluiting van het bouwterrein van de nieuwe kleuterschool rechts, een smalle doorgang langs de afsluiting. Deze maakt een hoek naar links en mondt uit aan de rand van het bos boven een talud.

De wijkbewoners gebruiken het terrein van de kleuterschool De Buiteling, eigendom van de parochie, al sinds de school einde jaren 1950 opgetrokken werd, als korte doorgang van Kleutersbaan naar Degelaenstraat en Sum. In 2015 vroeg de schooluitbater een bouwvergunning voor een nieuw, groter schoolgebouw. De stad gaf de bouwvergunning en legde op dat de bestaande doorgang moest verdwijnen. Omwonenden gingen in bouwberoep bij de provincie en verkregen dat deze voorwaarde uit de bouwvergunning werd geschrapt. Hierop gingen de omwonenden informeel overleg aan met de stad die zich ook informeerde bij de andere betrokken partijen en besliste om een buurtweg te creëren ter vervanging van de bestaande doorgang (collegezitting van 15 juli 2016). De buurtweg zou echter pas gerealiseerd worden na het voltooien van het nieuwe schoolgebouw. De omwonenden vroegen ter gelegenheid van een wijzigende bouwaanvraag, voor een nog groter schoolgebouw, aan de schooluitbater de garantie dat er een doorgang zou blijven bestaan, ongeacht de vordering van het voornemen van de stad tot vestiging van een buurtweg en dus een permanente publieke doorgang, ook tijdens en na de geplande bouwwerken. De school zegde dit schriftelijk toe op 15

december 2016; de stad kreeg kennis van deze toezegging. De omwonenden bleven aandringen op gestructureerd overleg georganiseerd door de stad met alle betrokken partijen, ook de weggebruikers. Dit overleg kwam er nooit. En.. in de zomer van 2018 werd het bouwterrein afgesloten. Hierop sprak de buurt de school aan, haar toezegging van 2016 in herinnering brengend. De school beloofde de buitenste afsluiting aan de zuidoostzijde (waar we nu staan) weg te nemen, zodat een tijdelijke omlegging kon blijven bestaan. De strook aan de zijkant is wel smal, maar gelukkig was de eigenaar van het naastliggende perceel bereid om het publiek toe te staan op deze omlegging ter vervanging van de door de bouwwerken verdwenen doorsteek ook over de rand van zijn perceel te lopen. De wijkbewoners staken de handen uit de mouwen en het resultaat is deze weg en de alleraardigste trap in het talud. Doorgang voorlopig gered! Tot vandaag is er, ondanks blijvend aandringen, geen overleg geweest tussen de stad en alle betrokken partijen en is er ons geen concrete vordering bekend van het voornemen om een buurtweg te vestigen...

Foto's Luc Jossa

Links: de verlegde doorsteek van Kleutersbaan naar Degelaenstraat en buurtweg 14, de Berg van 't Kint. Rechts: het talud kan makkelijker genomen worden dankzij het trapje.

We nemen het nieuwe trapje om het talud af te gaan. Beneden kan je links een wegje naar het dorpscentrum nemen, of rechts langs de witte afsluiting naar het Kluisbos. We doen dit laatste. We komen uit op buurtweg 14, de "Berg van 't Kint", langs de vroegere fruitkwekerij Decrem. We gaan rechts, over de Kleinebeek en de helling op. Ongeveer 25 m voor het uiteinde van de meidoornhaag is er rechts een toegang tot het bos. Aan de ingang staat een aanduiding "alleen voetgangers". We gaan hier het Kluisbos in. De weg daalt, draait naar links en mondt na enkele honderden meters uit op een prikkeldraadafsluiting. Ongeveer 10 m voor die afsluiting nemen we het pad links en gaan de helling weer op.

Dit bos, ongeveer 5 ha groot, werd in 2017 aangekocht door de Vlaamse overheid, agentschap Natuur en Bos, dat alle gewestbossen beheert (bv. ook het Hallerbos). Het is een mooie toevoeging aan het andere grotere stuk, het "Beukenbos", dat al openbaar toegankelijk was. De eigendom van dat ongeveer 20 ha grote bos ging in 2018 over van het OCMW van Brussel naar het Vlaamse gewest. De prachtige, historisch en ecologisch waardevolle groene longen van Buizingen komen daardoor in gewaarborgd en duurzaam openbaar beheer. Bijzonder aan dit bosgedeelte is het voorkomen, naast overwegend beuk en eik, van zeer grote exemplaren es. De es wordt de laatste jaren sterk aangetast door de essenziekte. Dit is een schimmelinfectie, vermoedelijk afkomstig uit Oost-Azië, waar onze

inheemse bomen niet tegen bestand zijn. De blaren gaan slap hangen en takken en stammen krijgen littekens en paarse of zwarte vlekken. De ziekte verspreidt zich via sporen die zich op de bladeren vasthechten. De schimmeldraad begint over het bladoppervlak te groeien en vindt uiteindelijk plekken om in het plantweefsel te dringen. De dreigende ravage is ernstig, want es is ecologisch van zeer groot belang. De boom is onder meer aangepast aan vochtige standplaatsen. Hij draagt veel bij aan humusvorming en laat een diverse ondergroei toe. De enige oplossing lijkt op dit ogenblik het invoeren van ziektebestendige bomen. Wanneer de mooie, ranke reuzen zullen sneuvelen, staat er in dit bos al een interessante onderetage te wachten. We vinden er hazelaar, esdoorn, ruwe iep (nog zo een oude inheemse, nu door ziekte bedreigde soort), lijsterbes, hulst, beuk, vlier en meidoorn. Variatie troef!

Foto Luc Jossa

We vervolgen het wegje de helling op, komen opnieuw langs de draadafsluiting en slaan aan het einde ervan rechtsaf, opnieuw via buurtweg 14 tot het bospleintje "De Vier Eiken". Recht voor ons ontwaren we tussen de bomen de toren van de kapel van het vroegere Kindersanatorium "Barones Lucie Lambert". We steken de asfaltstraat over en gaan het bos in de richting van de kapel in. Ongeveer 20 m voor de zijgevel van het tot woonresidentie Kluisbos omgebouwde sanatorium slaan we rechts een klein paadje in. Dit daalt af en kronkelt naar de Nachtegaalstraat. We nemen deze rechts en tot even aan café De Kluis.

De vallei van de Kleinebeek kent een vernauwing ter hoogte van café De Kluis. Mogelijk is deze het gevolg van het feit dat er zich nabij de oppervlakte een zeer hard rotsmassief bevindt.

Het open gebied ten zuiden van de plek we staan, werd ooit ontgonnen op het Buizingenbos. De naam "**Cleyn ten Blooten**" duikt op omstreeks het jaar 1400; de naam zelf lijkt aan te geven dat de

ontginning toen (net) gebeurd was. In dit ontgonnen land werd pas veel recenter, omstreeks 1800, een hoevetje opgericht (we wandelden er langs).

Aan het kruispunt ligt **café De Kluis**, een rustiek cafeetje nabij het Kluisbos. Soms wordt het genoemd als opvolger van een aloude hoeve en brouwerij "Den Blauwen", maar dit klopt niet: Den Blauwen was een oude hoeve iets meer richting Buizingen, op de plaats van de huidige woning 104 in de Nachtegaalstraat. Helaas moest deze boerderij sneuvelen voor nieuwbouw in de jaren 1990. Het cafégebouw dateert van ongeveer 1900. De Kluis was het stamcafé van Witse in de gelijknamige politieserie op VRT.

De naam "**De Kluis**" duikt pas op in 1615. Er heeft – voor zover geweten – nooit een kluis (woning van een kluizenaar, een persoon die een afgezonderd leven lijdt in gebed en leeft van giften) bestaan in Buizingen. In het Hallerbos heeft met zekerheid wel ooit een kluizenaar geleefd. Vanuit Buizingen naar die kluis kwam men hierlangs. Men vermoedt dan ook dat de naam "Kluisbos" op een gegeven moment verschoven is naar dit deel van het bos van Buizingen. Hiertoe droeg wellicht het feit bij dat aan de rand van een steengroeve in het bos een kapel lag, toegewijd aan OLV van Loreto. Loreto is een Mariabedevaartsoord in Italië bij Ancona dat populair werd in de 16^e eeuw; de kapel hier werd wellicht kort nadien opgetrokken. Nu staat er nog een recenter kappelletje op ongeveer dezelfde plaats, tussen de woningen Kluisbos 6 en 8. De **steengroeve van Buizingen** lag tussen de Kleinebeek en het Kluisbos, op het perceel van de huidige woning Kluisbos 6. De groeve was wellicht al heel lang in gebruik. Steenblokken, hier ontgonnen, zijn aangewend in de Middeleeuwse donjon op het Gemeenteplein, en ook in de muur van de woning Nachtegaalstraat 105. De groeve was in 1908 in gebruik als een visvijver. De steengroeve was gevaarlijk diep en stond onder water. In 1967 werd ze opgevuld met grond afkomstig van de uitgravingen voor de autosnelweg. Er is jammer genoeg niets meer van te zien. In de tuin van enkele aanpalende woningen ziet men blokken van het witte gesteente met vaak paarsachtige vlekken en roestbruine breukvlakken die er werden ontgonnen; wij zien er enkele blokken van liggen in de voortuin van Nachtegaalstraat 114.

In de groeve werd zeer harde kwartsiet uitgebaat. Het kwartsiet behoort geologisch gezien tot de gesteente-eenheid "Formatie van Blanmont". Deze komt voor in de kern van het Massief van Brabant en is de oudst bekende rotslaag in België. Het zand van deze afzetting werd afgezet in een zee gelegen ter hoogte van de Zuidpoolcirkel tijdens het Onder-Cambrium, 540 mln. jaar geleden. Kleine brokken continent en de genoemde zee maakten zich 440 mln. jaar geleden los van het grote continent Gondwana en dreven op de taaivloeibare aardmantel heel traag naar het noorden. Ze kwamen in botsing met een ander continent, Baltica. De inmiddels door een pakket gesteenten van wel 10 km dik begraven zee-afzettingen, die door cementatie reeds tot harde lagen waren omgevormd, werden opgeduwd en in verticale stand geperst. Deze tektonische fase noemt men de Brabantse bergvorming. Vanaf ongeveer 400 mln. jaar geleden sleet het gebergte af. Het was 80 mln. jaar geleden vrijwel volledig afgeplat en bedekt door de zee. Het is in onze regio bedekt met Eocene zee-afzettingen (55 – 50 mln. jaar oud). Pas onder invloed van de jongste fase van de Alpiene bergvorming werd de aardkorst waarop ook Centraal-België ligt, sinds een paar tientallen miljoenen jaren weer boven water uitgeduwd. Door de aanwezigheid van recentere deklogen, die na het boven zee opduiken van onze streek vooral in de valleien werden weggeschuurd, tref je de top van de harde rotssokkel enkel in sommige dalbodems aan. Het topvlak van de sokkel is ook niet perfect vlak; het bevat een paleoreliëf waarbij de hardste steenlagen tot een paar tientallen meters hoger uitsteken. Net in Buizingen komt er zo een hard, hoger gelegen rotsmassief voor.

Zoals gezegd, is de plaats waar de Kleinebeek over de verticaal staande kwartsietbank schrijdt, in de vallei een soort drempel. Net hier liggen café De Kluis en de onlangs gesloten drankencentrale Cuvelier-Wijns. De gronden opwaarts van de vernauwing in de vallei zijn – wat waterbeheer betreft –

slecht aangepakt, geen unicum natuurlijk in België met zijn chaotische ruimtebeleid. Alle woningen aan de pare kant van de Nachtegaalstraat tussen Kluisbos en café De Kluis liggen op opgehoogde grond. Inderdaad was hier tot de jaren 1970 een smalle alluviale vallei waardoorheen de Kleinebeek kronkelde. Waar is deze beek nu? Ze loopt in een betonnen buis onder de straat en komt via een eigenaardige ondergrondse loop, met een rechte hoek voorbij woning Nachtegaalstraat 114, weer uit in de oorspronkelijke beek. Daarbij komt nog dat ook de weilanden in het diepste punt nabij De Kluis opgehoogd zijn. Er is dus geen bufferruimte meer voor overtollig water. Het gevolg laat zich raden. In 2016 en 2017 kenden we enkele perioden met veel neerslag. Die stroomt snel af over de gecompecteerde gronden in het akkergebied en de steeds maar toegenomen verharde oppervlakte. Het water had te weinig uitweg en liep gewoon doorheen de drankcentrale. Enkel stremming van de waterafvoer in het afstroomgebied en ruimte om afvoervloeden op te vangen, zouden dit probleem kunnen verhelpen.

We vervolgen via de Nachtegaalstraat tot voorbij Kerkhoflaan en Aardslokkersef. Na woning 93 gaan we links de voetweg in tussen de draadafsluitingen. Deze draait achter de tuinen naar rechts. We komen op de Floralaan, gaan links en weer rechts, Dorpslaan in. We houden halt aan woning nr. 25

Hier ligt tussen de woningen 25 en 29 een losweg naar een weide, eigendom van de kerkfabriek van Huizingen. Het perceel van huis nr. 25, bezwaard met de privé-losweg naar de weide, is momenteel niet bewoond. Uitmondend op die weide loopt de straat Kornijkveld dood. Nog hoger, bovenaan de helling, ligt woning nr. 55 van de Floralaan. Dit perceel is in twee bouwpercelen gesplitst. Een ideale gelegenheid om de doorwaadbaarheid van het gebied aan te pakken. In de jaren 1960-1970 werden hier allerlei straten aangelegd om meer woonpercelen te creëren. Liefst 4 straten lopen dood, zonder onderlinge verbinding. Geen gunstige situatie voor voetgangers en fietsers, die steeds ver om moeten willen ze burens bezoeken. Ook voor de sociale controle en algemene veiligheid is dit patroon van doodlopende wegen niet optimaal. Het zou voor de hand liggen om ter gelegenheid van de splitsing van perceel Floralaan 55 een doorsteek te realiseren naar Kornijkveld. Deze zou zonder al te veel hinder kunnen worden doorgetrokken tot de Dorpslaan, via de losweg. De werkgroep Trage Wegen stelde dit voor bij het stadsbestuur, dat de mogelijkheden bekijkt. Even doorzetten en de voetgangers zouden beschikken over een voetweg van Buizingen dorp en het Kluisbos, via Kleuterschool De Buiteling, tot Sint-Rochus. Een gedroomde kans om iets te doen aan de grote verkeersdrukke in heel het gebied te verminderen. Meer en veilige trage wegen kunnen autogebruikers ertoe aanzetten te voet of per fiets te gaan!

We lopen verder door de Dorpslaan en komen op het Gemeenteplein. Net voor het Gemeenteplein staan aan de rechterkant van de straat enkele in deze tijd van het jaar mooi roodgekleurde amberbomen (Liquidambar styraciflua, oorspronkelijk afkomstig uit de zuidoostelijke VS). We gaan het park van Buizingen in en nemen ietwat rechts de weg met houtsnippers. Aan het plankier en het brugje over de vijver even stoppen.

Hier ligt de historische kern van Buizingen: een versterkte hoeve uit de Frankische tijd, wellicht gesticht door Buso, naar wie Buizingen genoemd is. De plaats evolueerde naar een versterking met gracht, waarvan de vijver nog een overblijfsel is. In de 14^e – 15^e eeuw paste men het kasteel aan tot een buitengoed met bijhorende gronden. Daarvan is het park van Buizingen een restant. Het park en zijn uitbreiding, een stuk grond aan de zuidwestzijde langs de Vandenpeereboomstraat, werd in 2014 aangepakt. Enkele inrichtingselementen waren voor Natuurpunt Halle overbodig hard, rigide (en wellicht duur). Toch is het ontwerp uitgevoerd. Toen werd ook het plankier aangelegd dat ons terugbrengt naar het fietspad langs de spoorweg, de Nederhembrug, en het zwembad, vertrekpunt van onze wandeling.